

داکتر سید عبدالله کاظم

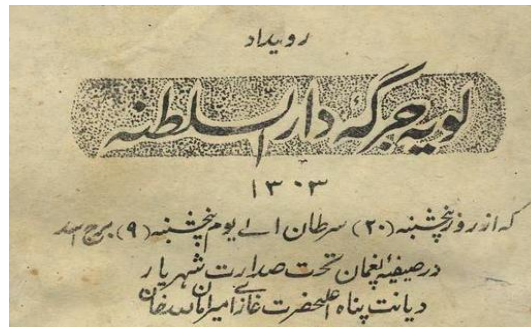
به همکاری: محمد ایاز نوری (آزادی) و نازک میر زهیر

29 آگست 2016

"رویداد لویه جرگه دارالسلطنه 1303"

(به تقریب نود و هفتمین سالگرد استرداد استقلال افغانستان)

(قسمت شانزدهم)

د پانو شمیره: له 1 تر 9

افغان جرمن آنلین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

نظامنامه محصول مال مواشی

{ در این روز حضرت رئیس صاحب شورای دولت به منشی امر کرد که بعضی نظامات را قرائت کند.
ب. د. }

منشی مجلس : نظامنامه مال مواشی را از اول تا آخر خواند و برای عموم دانانده شد که بر هر ماده و هر فقره که اعتراض داشته باشند، آنرا بیرون نویس کرده در خاتمه بروی بحث نمایند.

وکیل ترکستانی : اعلیحضرتا ! اگر محصول مال مواشی بعوض سالیانه دوسال بدوسال و یا سه سال به سه سال گرفته شود، اغلباً از منفعت اهالی خالی نبوده و هم حق سر کار تلف نمیشود.

وکیل قطغنی : بر پا خواسته بدلائل واضحه تردید آنمردی را که خواهش شمار مال مواشی را هر ساله و پرداختن زکوة آنرا دوسال و یاسه سال بعد معروض داشته بود، نمود.

لویه جرگه : نیز تماماً بمخالفت او ایستاده گفتند که همین اعطای زکوة مواشی طوریکه در نظامنامه آن مرقوم میباشد، نهایت درست است، ما ابداً تغیر آنرا بدوسال و سه سال روادار نیستیم چه در آن صورت نه تنها دولت بلکه ملت نیز متحمل نقصان و خساره میشود.

وکیل هراتی : معروض داشت اگر محض مراعات اشخاصیکه از خزانه دور افتاده اند و نمیتوانند که از قشلاق و ایلاق های خود تا بخزانه و دفتر رسیده بتوانند، میعاد تحویل قسط محصول بعوض قوس تا آخر سال توسیع داده شود، خوبتر خواهد بود .

اعلیحضرت : تا حال شما اطلاع ندارید که در این سال در هر مقام و هر محل دور مامورینهای مالیه و حکومتی افغانستان خزائن متعدد فقط بنابر ارتفاع [رفع] سر گردانی اهالی مقرر و معین شده تا هر شخصیکه بخواهد مالیات و گمرک و یا محصول مواشی خودش را بهمان خزینه دولت که به پهلوی خانه اش معین شده است، ببرد و سر گردان نشود .

وکیل فراهی : برخی از مامورین مقرر شمار مال مواشی بر حیوانات سقط شده ما، ما را مجرائی نداده از ما حتماً یا مجلاء میخواهند و یا جائداد میطلبند. در اینصورت معلوم است که برای مالدار و رمه دار چقدر تکلیف عائد است .

وزیر مالیه : وکیل صاحب آیا در نظامنامه در صورت سقط و تلف مواشی قید نشان دادن جائداد و یا احضار نمودن مجلاء مرقوم است ؟

وکیل فراهی : نی ! در نظامنامه ما اینچنین یک فقره را هر گز نخوانده ایم، لکن مامورین احصائیه از ما چنین مطالبه را همی نمایند .

اعلیحضرت : این اعتراض شما تقریباً بغرض شخصی میماند، لهذا محل اظهار آن این مجلس نیست. هر فقره را که خلاف نظامات دولتی بر شما احدی جاری کند و یا مطالبه اجرای آنرا از شما بنماید، شما راست از دست وی به سلسله مراتب عرض کنید.

وکیل ترکستانی : اگر هیئت احصائیه مواشی از علاقداری و ماموریت های مالیه هر مقام شود، بهتر است، زیرا شخصیکه از مرکز جهت شمار موظف میشوند، ما او را نمی شناسیم و وی از ما اطلاع ندارد، در مسائل جزوی معمولی همراه ما می پیچند و بر قول و اظهار ما اعتماد ننموده موجبات سراسیمگی ما را تولید میکنند.

وزیر مالیه : این اعتراض شما مانند همان وکیل صاحب فراهی بی اساس است، زیرا در نظامنامه معین است که شمار مال مواشی را مامور مالیه محلی باتفاق قریه داران و قبيله داران و یکنفر از علاقه داری همان محل بنماید. اگر در کدام فقره نظامنامه محصول مال مواشی اینچنین لفظی مرقوم باشد که از مرکز و یا حکومتی اعلی و یا نایب الحکومگی رئیس احصائیه مقرر میگردد، بنمائید تا اصلاح شود. معلوم است که در نظامنامه این قید نیست در صورتیکه حکام محلی تان خلاف قواعد مقرر رفتار کرده باشند چنانچه ذاتی همایونی ارشاد فرمودند، شما باید از دست شان عریضه پرداز شوید.

وکیل ترکستانی : مشکل نیست، ما باوجودیکه در این مواد عریضه نگار هم شده ایم فاما تا هنوز جوابی نشنیده ایم.

وزیر مالیه : اینکه وزارت مالیه صورت معروضه شما را عیناً با حکمنامه خود به نایب الحکومگی ارسال میکند تا درآئیه بر خلاف قواعد نظامنامه رفتار ننماید. بهر تقدیر چنانچه گفتیم این بیانیه شما عرض شخصی را دارد و محل گفتن آن این مجلس نیست.

رئیس شوری : حضار مجلس در این محفل مبارک بحث در تعدیلات و اصلاحات قانونی و نظاماتی است، نه گفت و شنید در اصلاح و مدح و قبح مامورین. در صورتیکه دستورالعمل و متمسک ما صحیح و درست بود، معلوم است که هیچ یکمرد بر خلاف آن کار نمیکند و اگر بکند ضرور بکیفر کردارش میرسد. پس لطفاً در عرایض شخصی و طرز عمل آن ترضیع اوقات مجلس را روادار نشوید.

وکیل میمنه : اعلیحضرت غازی از صغار و کبار و ذکور و اناث مواشی از ما محصول می خواهند، حالانکه بسیار از گوساله ها و چوچه بره ها و بزغاله ها بعد از اعاشه قلیل سقط و تلف میشوند و برای مالدار از این طریق تکلیف عائد میشود. بایستی که محصول مواشی خورد سال معاف شود، باقی همه گونه تکلیف اعلیحضرت را ما قبول داریم .

اعلیحضرت : انصاف یک چیز خوب است. شما خود منصف شوید نظر بتکالیفی که پیشتر از صدور این نظامنامه بر مالداران افغانستان بود و رقم رقم محصول و خرج و باج از شما بنام بروت چربی آغا و سر چربی بی بی ، چکانه سرکانه ، سر گله گی ، سرر مه گی ، تکت زکوة، شاهی گی ، باج سیخ ، علف چر ، طرق و خرید جوال، گلیم، جُل، نوار پشم ، توبره و امثال آن گرفته میشد، اکنون که آنهمه تکالیف از همه شما بر داشته شده، فقط جهت آنکه در میان شما و مُصدق گفت و شنید در صغیر و کبیر مواشی بوقوع نیفتد و تکالیفی از این رهگذر عائد نگردد و هم ضروری بود که در عوائد بیت المال که تماماً برای خدمت شما و همین مملکت صرف میشود و نقصی وارد نشود، امتیاز صغیر و کبیر رفع گردیده است.

از سیاق کلام اکثری از شما چنان مفهوم میشود که محصول مال مواشی و زکوة و گمرک را بمنافع شخصی من میدهید و یا من آنرا در معاملات شخصی خود بمصرف میرسانم، کلا و حاشا هر چه که شما بحکومت میدهید خود بهر اسم و رسمی که میپردازید، تماماً برای رفاه خود تان بصورت نگهداشت عسکر و تشکیل محاکم و ساختن معابر و تمدید تلفون و تلگراف و کشیدن انهار و معارف و امثال آن که تذکرش بطولت میکشد، بصرف رسانیده میشود. یک حبه و یک دینار آنرا اعلیحضرت بمنافع ذاتی خود بصرف رسانیده است و نخواهد رسانید. اینکه تمام مامورین و وزراء حاضرند و درین مورد معلومات دارند و مزید برین خداوند گواه است (وکفی بالله شهیدا) که من در زمام داری و فرمان فرمائی شما ملت یک نفس باستراحت نکشیده ام و دمی بفرغت نه نشستیم. ام. حبه و دیناریرا از بیت

المال بجز در راه ترقیات و تعالیات تان بمصرف شخصی خویش نرسانیده ام و بهمه شما معلوم است که بسیار عوائد حکومت را بانواع انواع و اقسام اقسام از شما ملت گرفته میشد، کاملاً موقوف کردم و تنها همان تکالیفی را که شریعت بر عالم اسلامیت مقرر داشته است، واگذاردم. ازین رو بسیار خساره به ثروت دولت وارد آمده اگر حالا باز برطبق مطالبات نا قابل قبول تان حکومت گوش بگذارد، پس لطفاً بفرمائید که تنخواه عسکر و مامورین و لوازمات و ضروریات مملکت تان از کجا پرداخته خواهد شد؟

لویه جرگه : بر زحمات و این نظریه همایونی کاملاً اظهار شادمانی کنان آنمردی را که بدین اظهار پرداخته بود، زیر زبان بانواع دلائل آورده برین مسئله که ذات همایونی محافظ حقیقی بیت المال و غمخوار واقعی افغانستان بوده، حبه و دیناری را از بیت المال باخراجات شخصی خود مانند دیگر سلاطین نمیرسانند، مقالات و تشکرات مزید گفته شد و این کردار و رفتار همایونی با دوره فاروقی تطبیق داده میشد.

وکیل قطغنی : در نظامنامه هذا برای نفری سمت مشرقی و جنوبی در محصول مواشی مراعات اعطا شده در صورتیکه حکومت تمام افراد ملت خود را بنظر شفقت مینگرد و ادعای مساوات و یک رنگی را با همه افراد ملت دارد، پس این تمایز و اختلاف در مابین ما دو برادر از کدام رهگذر است؟

وکیل مشرقی : پیشتر از اینکه ذات خسروانه بجواب آنمرد میپرداخت، برخاسته گفت: که این شفقت و امتیاز حکومت بر ما مردم از آن است که ما چراگاه نداریم و هم نفوس و سکنه ما بیشتر و عوائد و آمدنی ما کمتر است {این مرد مشرقی میخواست که دیگر کلماتی را هم در همین اساس بیان نماید، لکن حضور ملوکانه کلام او را قطع فرموده ارشاد فرمودند.ب.د.}

علیحضرت : این مراعاتی را که حکومت تان موقتاً با بعضی برادران سرحدی تان در اعطای محصول و مواشی نموده است، محض بغرض همدردی و فداکاری آنهاست که بر طبق مقررات اسلامیت خود با حکومت متبوعه خویش در موقع جهاد از حمل و نقل قوای عسکری و غله رسانی و بردن جبه خانه و دیگر خدمات دولت با حکومت معاونت نموده اند، البته بعد از گذشتن آن میعاد مقرر باز همان مساواتی را که حکومت تان در نظر دارد، جاری داشته از تمام سکنه افغانستان و سمت مشرقی و جنوبی یکسان محصول خواهد گرفت.

وکیل ترکستانی : مامورین مال شماری حمل [بارداری] حیوانات را نیز تحت شمار آورده از ما محصول میخواهند، حالانکه اکثری از حمل سقط و ضایع میشود، ازین رو معافی آنرا خواستاریم.

وزیر مالیه : وکیل صاحب! هر کدام ماموریکه حمل حیوانات شما را قبل از زائیدن تحت حساب آورده باشد، از دست او بحکومت محلی خود عریضه پرداز شوید، زیرا در هیچ یک ماده نظامنامه این قید و لفظ موجود نیست که مافی البطن مواشی نیز حساب کرده شود.

وکیل هراتی : اکثری از اهالی ایران در هنگام تابستان بخاک افغانستان و علف زار های حکومت متبوعه مان بغرض تربیه مواشی خود اقامت گزین میشوند. اگر حکومت از آنها نیز بطوریکه لازم بداند و نسبتاً محصول از آنها نسبت بمحصول تبعه افغانستان کمتر تحصیل شود، البته فائده های برای بیت المال محصول می آید. علاوه برآن اگر مخصوصاً برای مالداران و این ائیلان نشینان قیمت تذکره اندکی کمتر مقرر شود، همانا که به تعداد آنها خواهد افزود، زیرا که در سرحدات هرات بسیار چرا گاه های خوب و سر سبز موجود است و مالداران تبعه ایرانی خیلی مشغوفند که درین سر زمین آمده موقتاً

در هنگام تابستان بتربیه مواشی خود بپردازند، فاما اکثریه بواسطه زیاده پول تذکره نمی آیند و آنانیکه می آیند، هم بیک اصول مرغوب از آنها باید اخذ محصول شود.

اعلیحضرت : این معروضه وکیل هراتی را چون نسبتاً از تخت همایونی بعید بود و اندکی لب و لهجه نیز عام فهم نبود، مکرراً خواهش استماع نموده بعد از فهمیدن بمقصدش وزیر مالیه را امر بیادداشت نویسی کرده از آن در آتیه در این معامله تدقیق کرده میشود.

وکیل بدخشانی : امیدواریم که ما بعد از شمار کردن علاقه داری و ماموریت مالیه، مقامی در بندرهای متعدد، مجدداً شمار مال مواشی در صورتیکه مالدار سند هم بدست داشته باشد، بعمل نیاید. زیرا در هنگام بهار که تمام رمه ها و مواشی در حرکت میباشند در جاهائیکه پل است و یا دریا های صعب المرور اثبات وجود دارد، بندرداران سر از نو بر مواشی ما علم آوری میکنند .

وکیل میمنه : بلی ! این شمار و علم آوری مخصوصاً بکسانی است که در مواشی و رمه او نسبت بداخله سند و هیئت ظاهره رمه برای بندردار شک دست دهد و ظاهراً بدانند که مال او افزون است و یا برای او اطلاع و خبری رسیده مشتبه باشد و الا بدون از اشتباه و علم و خبر احدی غرضدار نمیشود .

اعلیحضرت: بلی! در صورت شبهه و اخذ معلومات و یا تصدیق و تردید اطلاعات خصوصی مجدداً شمار کردن بسیار خوب است و درست و بدون آن باید نشود و نمیشود.

{در اینموقع ساعت (۱۲) بسر رسید و مجلس تا چندی برای صرف طعام و ادای صلوة و تفریح فسخ شده مذاکرات و یادداشتهای باقیه بظهر گذارده شد . ب . د }

مذاکرات ظهر چهار شنبه

{ما قبل از پوره شدن ساعت (۲) عموم اعضای محترم لویه جرگه که در آن بارگاه عالی احضار شده، تماماً اخذ موقع نموده بودند، ذات شوکتسمات همایونی نیز پوره بوقت موعود انجلا افزای دیده منتظرین گردید. بعد سکوت قلیل ارشاد فرمودند: ب . د }

اعلیحضرت : بنام خدا این مجلس را آغاز میکنم ! بحث ما قبل از چاشت در مورد بیرون نویسی شده نظامنامه محصول مواشی بود تا یکجای در آن مذاکره نیز بعمل آمده بود، اکنون دیگر گفت و شنیدی در آن دارید ؟ یانی ؟ اگر داشته باشید، بسم الله بفرمائید.

لویه جرگه : ما دیگر درین نظامنامه هیچ مذاکره کردن را نمیخواهیم ، و تماماً او را تصدیق و جمیع موادش را بعدل و انصاف و حقانیت قرین یافته از دل و جان او را قبول داریم.

اعلیحضرت : من یک نظریه دارم و میخواهم او را ضمیمه این نظامنامه بگردانیم، اینک آنرا بگوش شما میگویم اگر لازم بود، درج میشود و الا خیر و آن اینست که بایستی محصول مال مواشی فقط در حین شمار گرفته شود تا راعی و رعیت از سر گردانی خلاص باشند.

{درین مواد یک مبحث بسیار طویل مفصلی در میان ذات جهانبانی و یکنفر وکیل بدخشانی بعمل آمد و از هر طرف دلائل گفته میشد که اگر تمام آن در قید قلم آورده شود، موجب طوالت کلام و ملالت قارین کرام میگردد، لهذا خلص آن نوشته میشود . ب . د }

وکیل : وقت شمار باید بعد از وقت زائیدن مواشی باشد که ماه سرطان و اسد است، مقرر شود و محصول آن بهمین ماه قوس بطوالت قسط شود .

اعلیحضرت : البته وقت زای مواشی منطقه های سرد سیر ماه ثور و سرطان است. لکن در محلات گرم سیر مواشی تقریباً در اواخر حمل خاتمه می یابد، لهذا میعادیکه در نظامنامه گذارده شده ، بحد وسط و بملاحظه هر دو محل مقرر شده است .

سید جلال الدین قطغنی : اینکه اعلیحضرت محصول مال مواشی را حین شمار ارداده میفرمایند، ابدأ رعیت اعطای محصول در آن وقت که موقع افلاس و بی برگی است و مالداران بانواع پریشانی و سرگردانی گرفتار میباشند و سر از نو تکالیف یخ و برف و سرمای زمستان برآمده میباشند، ندارند. البته وقت تحصیل و پرداخت محصول همین ماه قوس است که مالدار از فروختن مواشی خویش صاحب ثروت میباشند و هم درین مفکوره همایونی در سال اول میبایست که مالدار دو محصول را تحویل کند یکی در ماه قوس و دیگری را در آخر حوت که بالکل خارج از مقدور ما عاجزان است.

اعلیحضرت : این هر دو عذر شما را بدلیل جواب میگویم و شما را میدانم که اعطای محصول در آنوقت موجب فائده شما است. اینکه توهم نمودید که در مرتبه اول در یکسال دو محصول از ما گرفته میشود، نی ! ما دفعتهً اخذ محصول را از یک موسم بدیگر موسم تحویل نمی دهیم. طوریکه نتخواه مامورین دولتی و عسکری را سابق برین پیش از خدمت میگرفتند و حال بعد از خدمت برایشان داده میشود، تدریجاً از ششماه به پنج ماه و از پنج بچهار و از چهار بسه ماه و از دو ماه به یکماه در آخر حوت میستانیم، درین صورت معلوم است که پول دولت تا شش سال یک ماه اضافه تر از موعد تحویل سال گذشته آن بنزد تان میماند و هم از تکالیف دیگر نجات مییابید. وکیل در اوائل بدین صورت تدریج نمی دانست بعد از فهماندن مکرر اعلیحضرت چون بمطلب پی و دانست که دولت همان پولی را که امسال از وی در ماه قوس گرفته، در سال آینده در قوس نی، بلکه در ماه جدی و بدیگر سال در دلو و هکذا در حوت میستاند و برای وی ازینصورت نقصی عائد نیست. بالاخر با این دلیل لاطائل وعذرلنگ از وضع این ضمیمه استتکاف ورزید . ب . د {

سید جلال الدین قطغنی : اعلیحضرتا ! ما مردم کی میتوانیم که پیسه ما بجیب ما باشد و برآن ممسکی کرده خرج نکنیم و چنانچه در اینموقع که از ما محصول گرفته میشود، جیب های ما از پول می ترقند، لکن در موسم حوت و حمل و سربهار برای گذاره و اعاشه خود پریشان و سر گردان میباشیم، و مالداران مملکت ما بر خلاف دیگران از پشم و پوست و شیر مواشی خود فائده نمیگیرند، حتی دوشیدن بز و گوسفند را عیب میدانیم .

اعلیحضرت: بسیار متأسفم که اکثری از ملت افغانستان در عیاشی و اسراف پیشگی درجه اول را احراز داشته اند. اگر یکمرد روزانه صد روپیه آمدنی داشته باشد، بشب حتماً همان صد روپیه را خرج می کند و برای زندگانی آتیه خود هیچ ذخیره نکرده بدیگر روز گرسنه میخوابد. بسیار دیده ام که چندی یکنفر بر سمند ناز سوار بوده نارنج پلو نوش جان میکند و درجه اول عیاشی و اسراف را حائز شده از معیشت آتیه خود هیچ نمی سنجد، بعد از چندی بر خاک مذلت افتاده بمسکنت و غربت میسازد. آقا "نه با آن شوری شور و نه به این بی نمکی"، نباید آنطور عیاشی و بی پروائی را پیشه کرد و نه بدین اندازه تکلیف و مشقت را متحمل باید شد. وقتیکه شما ده روپیه را حاصل نمودید، لطفاً یکروپیه آنرا بمخارج ضروریه خود بخرج رسانیده ما بقی آنرا برای روز ما بعد نگهداشته از گرم و سرد زمانه ببندیشید.

د پانو شمیره: له 6 تر 9

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولی

اینکه میگوئید که ما مردم از پوست و شیر و روغن و غیره حاصلات مواشی خود استفاده نمیکنیم و این منفعت گرفتن را از مواشی خویش فیما بین خود عیب می پنداریم، این مسئله بیشتر موجب تأسف و حسرت است. امروز بیگانه ها و ملل متمدنه دنیا کوچه بکوچه بازار بازار و ده بده موتر های بزرگ لاری را گرفته شباروزی به تجسس استخوان و شاخ و پشم و ملبوسات کهنه و ژولیده میگردند و آنها را جمع آوری داشته، بلکه اکثریه خریداری نموده میروند و از آن استفاده کرده اشیاء ساخته شده آنرا بالای شما میفروشنند و شما میگوئید که از پشم و شیر و پوست مواشی خود که شرعاً و عادتاً و اصطلاحاً جائز است، فائده گرفتن را عیب می پنداریم.

خوب این بحث صرف بر چیزی بود که هنوز در نظامنامه داخل نشده است و خیال ادخال آن بطور ضمیمه شده بود، اکنون که شما بر خلاف آن دلائل لاطائلی را بیان میدارید و بمنفعت خود نمیدانید اینک من از آن گذشتم .

لویه جرگه : اگرچه به تائید و تردید این وکیل قطعی هیچ نگفتند، فاما از وضع شان چنان مستفاد میشد که با وکیل مزبور موافقت دارند. از این رو چون ذات همایونی از آن نظریه خود صرف نظر فرمودند از تمام شان یک آثار بشاشت دیده شد.

وکیل ترکستانی : بعرض رسانید که از مالداران مملکت ما بعوض زکوة قره قلی [مقصد گوسفندان قره قلی است]، پوست تحصیل میشود و از باقی مواشی مایان حسب معمول محصول گرفته میشود، اگر بعوض پوست کاملاً از ما محصول گرفته شود، بهتر خواهد شد .

وزیر مالیه : بدلائل در اخذ پول خساره دولت و نقص بیت المال را ثابت کنان بیان داشت که اعلیحضرت غازی در تعداد پوست قره قلی نظر به ازمنه سابق که شما اهالی میدادید، بسیار تخفیف را محض تسهیل و آرامی شما اهالی فرموده است. اگر شما علاوه برآن هم خساره بدولت وارد نمائید، معلوم است که شما تنها منافع شخصی خود ها را در نظر داشته از منفعت دولت و مملکت صرف نظر مینمائید .

وکیل : اگر قیمت پوست قره قلی از ما گرفته شود یا وجه محصول اموال مواشی را نیز از ما پوست باز یافت دارند، بهتر خواهد شد.

وکیل : برپاخواسته بعد از بیانیه طویلی این قرارداد مقررہ حکومت را که از قره قلی، پوست و از مواشی محصول میستانند، مفید و سود مند نشان داده و تغیر و تبدیل آنرا موجب تکلیف طرفین ثابت کرد.

لویه جرگه : مخصوصاً نفری ترکستان بر همان قرار داد ماضیه خود اظهار رضامندی نموده از آن نظریه و کیل ترکستانی صرف نظر نموده و منظوری همان طریقه سابقه را بعرض رسانید.

اعلیحضرت : صلاح ما همه آنست که آن صلاح شماست.

نظامنامه للمی و مالیه

{بعد از اینکه نظریه و اعتراضات لویه جرگه نسبت بنظامنامه محصول مال مواشی بپایان رسید و تماماً اظهار داشتند که درست است و ما دیگر در آن هیچ نوع گفت و شنید نداریم، نوبت بخواندن نظامنامه

د پانو شمیره: له 7 تر 9

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

للمی و مالیه رسید. منشی مجلس نظامنامه مزبور را بفصاحت میخواند و رئیس صاحب شورای دولت حضار را به بیاد داشت یاد دهانی میکرد تا اینکه نظامنامه موصوف سرا پا خوانده شد و در اثر آن نسبت بمندرجات نظامنامه از هیچ رهگذر اعتراض و تردید و تنقیدی بعمل نیامد. فاما عرائض شخصی از چند نفر و از چند گوشه تقدیم شده در نتیجه تصفیة گذارشات آنها محول بوزارت مالیه و ماموریتهای محلی مالیات و حکومتی شان قاعدتاً گردید و درین ضمن نسبتاً گفت و شنید مزید یرا وکلای محترم هرات و قندهار بر پا داشته دلایل و براهین و مذاکرات مزید در بین آنها و اعضای وزارت مالیه و مستوفی کابل و رئیس تنظیمه قندهار رد و بدل شده که قلم عاجزانه ما هر چند بیادداشت نویسی این مقال سرعت و چالاکي را بخرچ داده باز هم نتوانسته که حاصل مذاکرات و خلاصه گذارشات این گفت و گوی را میتوانست بالجمله مردم قندهار از تسعیر حاضره مالیات جنسی خود ها که تحویل یافته، شکایت داشتند و عده از قلت آب بیتابی میکردند و چندی از تجاوز مامورین مالیه شکایت داشتند و مردم هرات میگفتند که تا حال بر طبق نظامنامه از ما تحصیل مالیه نشده همان طرز قدیم جاریست. مردم قندهار از تسعیر حاضره نقصان و پریشانی خود را حکایه میکردند و از طرف وزارت مالیه جواب تسلی بخش و تشفی ده برای شان داده میشد. مردم قندهار را جناب سردار عبدالعزیز خان رئیس تنظیمه شان بدلائل مسکته در معروضه شان ملامت و متجاوز نشان داد. علاوه بران ذات شاهانه او شانرا اطمینان و تسلی داده گفت در موقعیکه با شما این قرارداد شده بود، نظر بنرخ گران بود و احدی از شما شکایت از تسعیر نکرد، امسال که نرخ غله ارزان شده و شما از آن تسعیر که برضا و رغبت خود با حکومت نموده اید و مقاوله و نامهای تان بوزارت مالیه موجود است، شکایت میکنید. محض رفاه حال شما وزارت مالیه را تأکید میکنم که باشما نرخ درست و تسعیر را حسب دلخواه تان در این سال مقرر دارد ونفري هرات را آقای محمد سرور خان مدیر محاسبه در معروضه شان حق بجانب گفته علاوه برتسلیت دهی همایونی وزیر صاحب مالیه وعده داد که سر رشته بر اصل شانرا مینماید. در ین روز نطقی را که فیض محمد خان وکیل سمت شمالی و عبدالرحمن خان رئیس مرکه پشتو و محمد اکرم خان مدیر مامورین وزارت معارف و آقای عبدالعزیز خان و مستوفی صاحب کابل ایراد داشته اند، نیز قابل دقت است، ایکاش اگر نوتة آنها را بدست میداشتم تا درینجا جهته تذکر ناظرین قلمبند میشد. ب. د.}

اعلیحضرت : بعد از اینکه تمام معروضین قانع شدند و این گفت و شنید و نطق ها و اظهار خیالات خاتمه یافت، اعلیحضرت همایونی جرگه را مخاطب کنان فرمود: بحث ما صرف در مواد نظامنامه است ، لهذا میگویم که آیا در مندرجات این نظامنامه تنقیدی دارید؟

لویه جرگه : نی! نی! مندرجات و مقررات نظامنامه سراپا منصفانه و حقانه است. ما بران اعتراض نداریم .

اعلیحضرت : اشخاصیکه یکی بعد دیگر بعد از اختتام این نظامنامه عرائض نمودند، تمام عرائض شان شخصی است که یکی از آنها نه تنها بمن بلکه بوزارت مالیه نیز تعلق ندارد. بایستی این معروضات خود ها را بنزد حکام و مامورین مالیات محلی تان بنمائید تا آنها بغوررسی تان بپردازند، اگر آنها نشنیدند، بسلسله مراتب بوزارت مالیه عریضه پرداز شوید. اگر وزارت مالیه هم بعرض تان التفاتی نکرد، من حاضریم که این چنین عرائض را ذاتاً بشنوم. شاغاسی حضورم شباروزی اینچنین اشخاص را انتظار میکشد و الا اگر من هم چنین عرائض هر فرد را بشنوم، ظاهر است باینکه من خودم را شب و روز بدین کار وقف کنم و از جمله مهمات سلطنتی و امورات ضروریه دولتی صرف نظر نمایم. باز

هم معلوم است که مانده شده بستوه خواهم آمد و عشری از اعشار اینچنین عرائض تانرا شنیده نخواهم توانست.

لویه جرگه : الحق که شنیدن امثال این گذارشات کار ملوکانه نیست. بایستی این عارضین که بفحوای صاحب الغرض مجنون دیوانه وار با اینچنین عرائض مبادرت میکنند، بمحلات آن مراجعت کنند و بسلسله مراتب در صورت عدم اجراء آن، خود ها را بحضور مرحمت نشور برسانند.

اعلیحضرت : خیر! محض خاطر شما وزارت مالیه را تأکید میکنم که در عرائض شما دقت و توجه مزیدی را بخرج بدهد و تا بتواند در دفع شکایت تان بکوشد. حالا اگر در نفس نظامنامه اعتراض دارید، مهربانی کرده بگوید و الا نه، بدیگر کار آغاز کنید وقت ضایع میشود.

لویه جرگه : قبلاً بعرض رسانیدیم که در نظامهای فوق هیچ گفتنی نداریم. در این عرائضی که کرده شد، ظاهراً تمام آن شخصی بود. ازین دلسوزی همایونی که وزارت مالیه را باستماع آن عرائض تأکید و سپارش نمودند، اظهار بسیار شادمانی و مسرت نموده بدعا گوئی های تان افزوده آرزو مندیم که دیگر کدام نظامنامه خوانده شود. [قرار همین وعده و مراحم ملوکانه وزارت مالیه ما قبل از حرکت نفری جرگه در ازاله شکایت های اهالی هرات و در تسعیر قندهار بذل مساعی نموده باندازه در غوررسی آنها کوشید که آنها را مسرور واپس فرستاد. ب. د. {

(ادامه در قسمت هفدهم)

د پانو شمیره: له 9 تر 9

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاره ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ